

ETELÄPOHJALAISEN MAASEUDUN

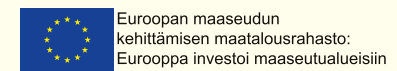
©2019 Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI

I-Print Oy, Seinäjoki 2019

Aluekehittämisen konsulttitoimisto **MDI**

SISÄLTÖ

1	VAIKUTTAVUUS NÄKY YMYNÄ JA OSALLISTUMISEN RIEMUNA.....	5
2	VAIKUTTAVUUDEN POLKU	6
3	MAHTISATO – HANKEVAIKUTUKSET ETELÄ-POHJANMAALLA.....	8
4	HANKKEILLA TEHDÄÄN HYVÄÄ.....	9
	Kehittämishankkeet	10
	INNOVAATIOT JA OSAAMINEN KEHITTÄMISHANKKEIDEN VAIKUTUSTEN KÄRJESSÄ KYMMENEN KERTOMUSTA KEHITTÄMISHANKKEISTA – HANKKEIDEN HYVÄT KULTAJYVÄT	
	Maatilainvestoinnit.....	12
	MAATILAINVESTOINTITUKI HELPOTTI INVESTOINTIPÄÄTÖKSEN TEKEMISTÄ KYMMENEN KERTOMUSTA MAATILOILTA – INNSTUSTA INVESTOINNEISTA	
	Yritystuet	14
	YRITYSTUILLA LISÄÄ KILPAILUKYKYÄ, KANNATTAVUUTTA JA TYÖPAIKKOJA KYMMENEN KERTOMUSTA YRITYSTUISTA – YLLÄTYKSIÄ JA RISKINOTTOA	
5	YLEISHYÖDYLLISILLÄ INVESTOINNEILLA LISÄTÄÄN MAASEUDUN ASUKKAIDEN HYVINVOINTIA JA ALUEELLISTA VETOVOIMAA	16
6	HANKETARINAT	19
	Tarinat kehittämishankkeista	19
	Tarinat yrityksistä	21
	Tarinat mautiloilta.....	22

ESIPUHE

Pitelet käsissäsi eteläpohjalaisten hankkeiden Mahtisatoa eli vaikuttavuuden kultajyviä – tarinoita hankkeiden vaikutuksista.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus käynnisti syksyllä 2018 Mahtisatoa-vaikuttavuusmatkan hankkeiden vaikuttavuuden todentamisen ja viestinnän tueksi, jotta työn tulokset, vaikuttavuus ja rahoituksen merkitys eivät hukkuisi raporttien uumeniin. Tuloksena hahmottui Vaikuttavuuden polku -työkalu, joka auttaa vaikutusten löytämisessä. Polun ja muut materiaalit löydät tästä esitteestä ja kätevästi osoitteesta www.pareemaaseutu.fi.

Matkan aikana vaikuttavuusdataa on kerätty maaseutuohjelman rahoituksen kohderyhmiltä; yrityksiltä, maataloilta, kehittämishankkeilta ja yleishyödyllisten investointien tekijöiltä haastatteluilla ja kyselyillä. Yhteensä 230 eteläpohjalaista maatilaa, yritystä ja hanketoimijaa kertoi hankkeensa vaikutuksista kyselyjen ja haastattelujen kautta. Tiedonkeruu toteutettiin huhtikuussa 2019. Tämän esitteen tiedot pohjautuvat hankkeilta kerättyyn kysely- ja haastatteludataan.

1 VAIKUTTAVUUS NÄKY YHYMYNÄ JA OSALLISTUMISEN RIEMUNA

Maaseutuohjelman rahoituksella on laitettu hyvä kiertämään. Erilaisilla hankkeilla on saatu aikaan hienoja tuloksia ja vaikuttavuutta. Kasvua, kilpailukykyä ja kehitystä. Innovaatioita, hyvinvointia ja yhteistyötä. Rahoitus tuottaa valtavasti hyvää ihmisten, yhteisöjen ja yritysten hyväksi, mikä jättää jäljet pidemmälle kuin yhden hankkeen ajaksi.

Vaikuttavuuden siemenet kylvetään ideavaiheessa

Maaseudun kehittämisessä ratkotaan monenlaisia kiperiä kysymyksiä. Ne voivat liittyä elinkeinoihin, osaamiseen, kansainvälistymiseen, ruuantuotantoon, yhteistyöhön, alueen vetovoiman lisäämiseen, kylien palveluihin, metsävarojen hyödyntämiseen, ympäristöön, hyvinvointiin ja kaiken kaikkiaan maaseudun elinvoiman parantamiseen. Kehittämisen monimuotoisuus tuo arviointiin omat haasteensa. Ei ole yhtä

menetelmää, jolla voi arvioida kaikkea samalla tavalla. Oleellista on säilyttää ideavaiheen innostuksen tuottamat siemenet muutosten havainnoinnin pohjana.

Määrällisesti mitattavat asiat ovat helpompia; yleensä hankkeen tuloksena saadaan se tuotos, mitä suunniteltiin. Ohjelmien indikaattorit keskittyvät yleensä tuotoksiin. Vaikuttavuus on pikemminkin arvio monimutkaisista vaikutusketjuista tai se voi olla hyvinvointia, joka näkyy osal-

listumisen riemuna ihmisten kasvoilla. Kannattaa malttaa edetä vaihe vaiheelta, sillä pikavoittoja kehittämistyöstä saadaan harvoin.

Hankkeen koko elinkaari on seikkailua vaikuttavuuspolulla

Kokeilujen kautta on selvinnyt, että passiiviset täytettävät lomakkeet eivät yksistään tuota toivottua vaikuttavuuden arviointia. Mitään uutta väliettä ei silti tarvita, koska niitä on jo olemassa. Sen sijaan tarvitaan tietoa ja osaamista välineiden käyttöön. Vertaistuki, vuorovaikutus, sosiaalisen pääoman liikuttaminen ja teemakeskustelut siivittävät kehittämistyön jalostumista ja vaikuttavuuden esiin nousua. Siksi vuorovaikutteisuus on

oleellinen osa vaikuttavuuspolkua. Arviointitietoa tulee koota ja yhdistellä kokonaisuuksiksi. Silloin yksittäisistä hankkeista syntyy Mahtisato. Näitä kokemuksia rikkaampana vaikuttavuuspolkua tullaan vielä jatkossakin tallaamaan yhdessä. Kehittäminen on jatkumo, jossa vaikuttavuuden kultajyvistä kertomalla saadaan uusia siemeniä kehittämiseen. Maaseutu on vahvasti mukana uudistamassa hyvinvointia Etelä-Pohjanmaalla ja koko Suomessa.

Vaikuttavuuden polku –työkälu, hanketarinat ja viestintä löytyvät Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien yhteiseltä maaseutuohjelman sivustolta www.paree-maaseutu.fi.

Rahoituslähteet:

Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma 2014–2020 eli maaseutuohjelma
Etelä-Pohjanmaan alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma 2014–2020

Etelä-Pohjanmaan Leader-ryhmien Aisaparin, Kuudesta Liiverin, ja Suupohjan kehittämisstrategiat 2014–2020

VAIKUTTAVUUDEN POLKU

PANOKSET

Siemenet

KYSY

Mitä tavoittelemme ja miksi?
Millaisia vaikutuksia halutaan saada?

TEE NÄIN

- Suunnittele toimet käyttäen apuna vuosikelloa.
- Tunnista resurssit, kuten ihmiset, osaaminen, työaika, raha, verkostot, viestintä

TOIMET

Kylvö

KYSY

Mitä konkreettista teemme?
Kuka toiminnasta hyötyy?

TEE NÄIN

- Toteuta toimet suunnitelmasi mukaan.
- Mieti, mitä pitää tehdä, jotta halutut vaikutukset saavutetaan.

HANKKEIDEN/ INVESTOINTIEN VAIKUTTAVUUS

MAASEUDUN ELINVOIMA:

HYVINVOINTI:

Maatilainvestoinnit

Työpaikat

Työergonomia

Maaseudun palvelut

Eläinten hyvinvointi

Yritystuett

Houkuttelevuus
asuinpaikkana

Työssä jaksaminen

Uudet
virkistytymismahdollisuudet

Työhyvinvointi

Kehittämishankkeet

Elinympäristön laatu

Osallisuus

Syrjäytymisen ehkäisy

Elämykset ja kulttuuritarjonta

VIESTINTÄ

Lue lisää viestintämateriaaleista osoitteesta
www.pareemaaseutu.fi

YDINVIESTIT

VIESTINTÄVINKIT

VIESTINTÄMATRIISI

TULOKSET

Sato

KYSY

Mitä ovat mitattavat tulokset?
Mitkä ovat laadulliset tulokset?

TEE NÄIN

- Dokumentoi tulokset ja analysoi saamasi materiaali. Miten onnistuit?
- Kerää tarvittaessa tieto kohderyhmältä esim. kyselyllä, haastattelulla tai työpajassa.

VAIKUTUKSET

Kultajyvät

KYSY

Mitä pysyviä vaikutuksia saatiin aikaan? Syntyikö yllättäviä vaikutuksia?
Millaisia vaikutuksia luulet olevan 3 vuoden päästä?

TEE NÄIN

- Todenna vaikutukset. Käytä apuna vaikuttavuuskehikkoa.
- Arvioi vaikutuksia, ei tuloksia tai toimia.

KESTÄVÄ KEHITYS:

Tuotantohygienia
Ympäristön tila
Energiatehokkuus
Vähähiilisyys
Luonnonvarojen
kestävä käyttö
Kiertotalous

YRITTÄJYYS:

Kannattavuus
Kilpailukyky
Työllisyys
Tuotannon tehostuminen
Laajentuminen
Uudistuminen
Liikevaihdon kasvu
Elinkeinojen monipuolistuminen
Yritysyhteistyö

INNOVAATIOT JA OSAAMINEN:

Uudet toimintamallit
Digitalisaatio
Uudet tuotteet tai palvelut
Uudet markkinat
Osaaminen
Uusi tieto
Kansainvälisyys

**KERROTAAN
KULTAJYVISTÄ!**

#mahtisatoa
#hankevaikuttaa

HISSIPUHE

VIESTINTÄKANAVAT

TWITTER-VIDEO

VAIKUTUSTARINA

3 MAHTISATO – HANKEVAIKUTUKSET ETELÄ-POHJANMAALLA

KEHITTÄMISHANKKEET JA YLEISHYÖDYLLISET INVESTOINNIT

Kehittämishankkeet luovat uutta ja parantavat vanhaa yksilöiden, yritysten ja yhteisöjen hyväksi.

Kehittämishankkeiden vaikutukset

1. Elinympäristön laatu
2. Osaamisen vahvistaminen
3. Resurssien tehokas käyttö
4. Osallisuus
5. Yritysten verkostoituminen

Kehittämishankkeiden rahoitus
(hanketuet) 31.12.2018 mennessä

ELY 16,3 M€

Leader-ryhmät 7,4 M€

Yhteensä 23,7 M€

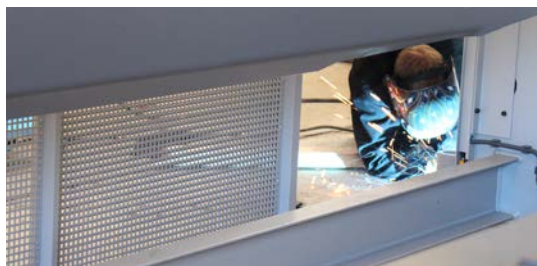
Yleishyödylliset investoinnit (hanketuki)

ELY 6,37 M€

Leader-ryhmät 3,84 M€

Yhteensä 10,2 M€

YRITYSTUET

Yritystuet vauhdittavat yritysten kasvua ja uudistumista.

Yritystukien vaikutukset

1. Työpaikkojen säilyttäminen
2. Yrityksen kilpailukyky
3. Liikevaihdon kasvu
4. Yrityksen laajentaminen
5. Kannattavuus

Yritysten rahoitus (yritystuki)

ELY 17,02 M€

Leader-ryhmät 4,02 M€

Yhteensä 21,04 M€

MAATILAINVESTOINNIT

Maatilainvestoinnit tehostavat tuotantoa ja parantavat kilpailukykyä.

Maatilainvestointien vaikutukset

1. Tuotannon tehostaminen
2. Kannattava kasvu
3. Kilpailukyky
4. Työmäärän väheneminen
5. Työhyvinvointi

Maatilainvestoinnit

Yhteensä 225 M€

4 HANKKEILLA TEHDÄÄN HYVÄÄ

Kehittämishankkeet luovat innovaatioita ja osaamista

Kehittämishankkeet ovat vahvistaneet toimijoiden osaamista ja kykyä tuottaa ja hyödyntää innovaatioita. Vaikutukset näkyvät uusien asioiden oppimisena ja syventyneenä osaamisena. Maaseudun elinvoima on vahvistunut hankkeiden vaikutuksesta. Erityisesti hankkeet ovat luoneet uusia virkistätymismahdollisuuksia ja parantaneet elinympäristön laatua.

Hyvinvoinnin osalta hankkeet ovat vahvistaneet osallisuutta ja yhteenkuuluvuutta alueella sekä parantaneet ylipäätään maaseudun asukkaiden hyvinvointia. Lisäksi ne vahvistavat yritysten keskinäisiä verkostoja ja auttavat kannattavuuden parantamisessa.

Kestävän kehityksen kokonaisuudessa hankkeet ovat parantaneet resurssien tehokasta käyttöä ja asukkaiden osallistumismahdollisuuksia.

Maatilainvestoinneilla kasvun kehälle

Maatilainvestoinnit ovat vaikuttaneet eniten tuotannon tehostamiseen. Jopa 87 % vastanneista arvioi investoinnin vaikuttaneen tuotannon tehostamiseen (kustannukset, laatu tai määrä) paljon tai erittäin paljon. Vaikutukset näkyvät kannattavuuden, kilpailukyvyyn ja kasvun paranemisena.

Maatilainvestoinnit ovat lisänneet ergonomiaa, työssä jaksamista ja työhyvinvointia ja vähentäneet työmäärää. Kestävän kehityksen kokonaisuudessa hankkeet ovat parantaneet tilojen energiatehokkuutta.

Avoimissa vastauksissa vastaajat kertovat, että ilman tukea investointia ei olisi ollut mahdollista toteuttaa, ja tuki on antanut rohkeutta tehdä investointipäätös. Osalle tuki on antanut mahdollisuuden jatkaa tilaa. Tuotannon kasvaminen on luonut uusia työpaikkoja sekä suoraan että välillisesti. Työnteko on

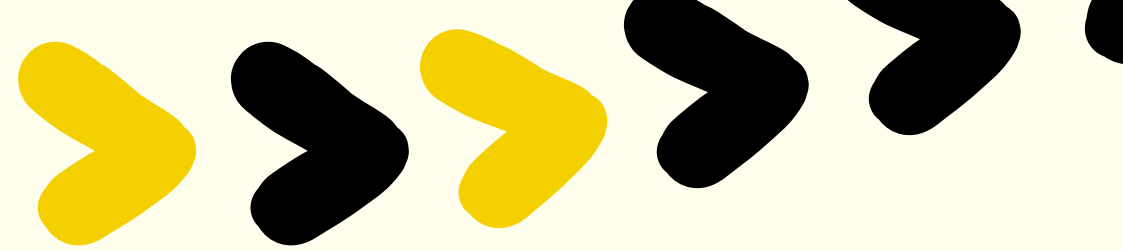
investoinnin myötä helpottunut ja usko tulevaisuuteen on vahvistunut. Myös eläinten hyvinvointiin on pystytty panostaa aiempaa enemmän.

Yritystukien seurauksena syntyy työpaikkoja

Yritystuet ovat vaikuttaneet yritysten liikevaihdon kasvuun. Merkittävimmät vaikutukset ovat kohdistuneet yrityksen laajentamiseen ja uudistamiseen sekä kannattavuuden ja kilpailukyvyyn paranemiseen. Tuki on vaikuttanut sekä olemassa olevien työpaikkojen säilyttämiseen että uusien työpaikkojen luomiseen; yli puolet vastaajista kokee tuen vaikuttaneen erittäin paljon tai paljon uusien työpaikkojen syntyyn.

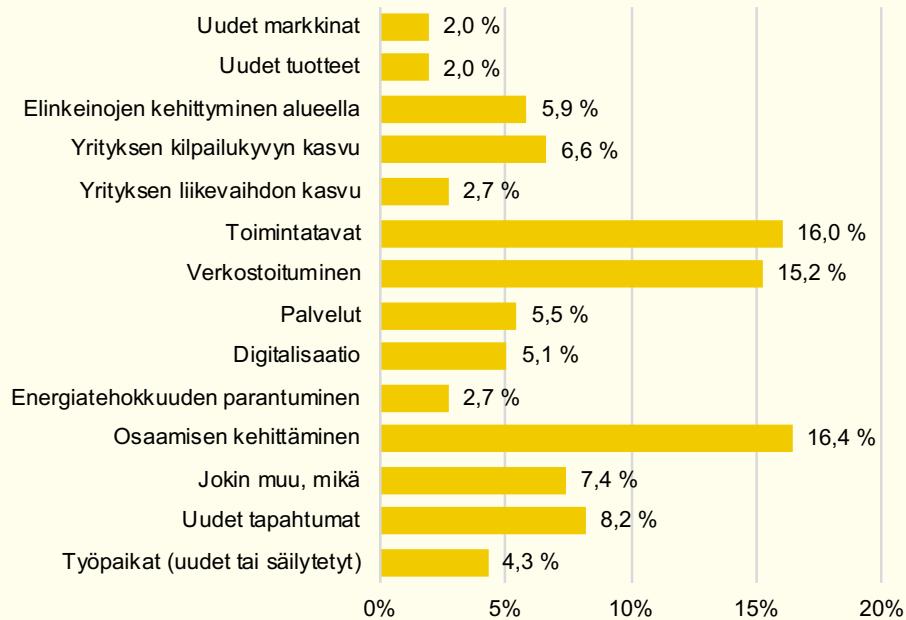
Noin 8/10 vastaajasta kokee tuen vaikuttaneen uusien tuotteiden tai palveluiden kehittämiseen sekä uusille markkinoille pääsemiseen. Hyvinvoinnin osalta tuen vaikutuksia on koettu sekä työhyvinvointiin että terveyteen.

KEHITTÄMISHANKKEET

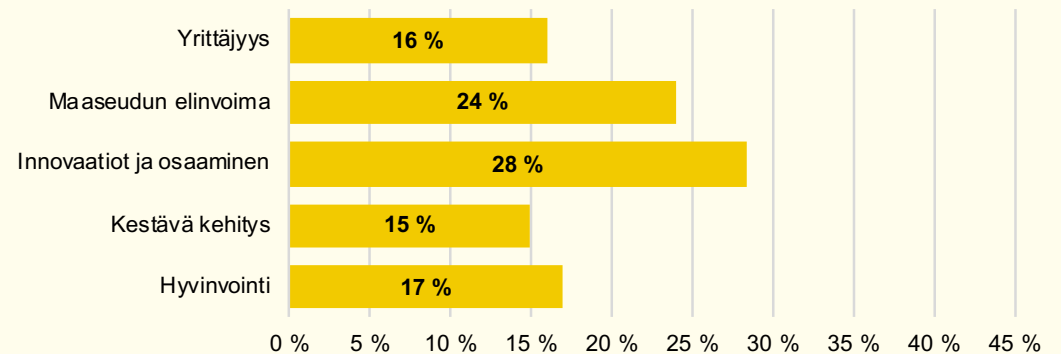
MITKÄ OVAT HANKKEESI KONKREETTISET, MITATTAVAT TULOKSET?

n=256

Jos ajatellaan, että hankkeesi sai aikaan 100 kultajyvää, miten jakaisit hankkeen vaikutukset vaikuttavuuskoreihin?

Kultajyvien summa vaikutuskoreittain

INNOVAATIOT JA OSAAMINEN KEHITTÄMISHANKKEIDEN VAIKUTUSTEN KÄRJESSÄ

Kehittämishankkeita pyydettiin jakamaan hankkeen vaikutukset Mahtisatoa-prosessissa yhdessä määriteltyihin viiteen teemaan: yrittäjyyteen, maa-

seudun elinvoimaan, innovaatioihin ja osaamiseen, kestäväan kehitykseen ja hyvinvointiin. Näistä eniten hankkeet tunnistivat vaikutuksia innovaatioihin

ja osaamiseen. Osaamisen kehittyminen näkyi suurimpana luokkana myös hankkeiden tuloksissa. Lisäksi hankkeissa on

kehitetty toimintatapoja ja lisätty verkostoitumista.

Noin 5/6 vastaajista näkee, että hankerahoituksen avulla toimenpide

saatiin liikkeelle nopeammin kuin ilman rahoitusta. Samalla ¼ vastaajista arvioi, että toimenpide olisi jäänyt kokonaan toteuttamatta ilman rahoitusta.

KYMMENEN KERTOMUSTA KEHITTÄMISHANKKEISTA – HANKKEIDEN HYVÄT KULTAJYVÄT

” **Hankkeen tavoitteena** oli aikaansaada investointeihin tärkeitä toimintaa alueella ja tässä onnistuttiin. Hankkeen tuloksena käynnistettiin pk-yritysvetoinen kestävä kehityksen investointihankkeen eteenpäin vieminen alueella, joka tulee jatkossa luomaan uutta yrittäjyyttä, uusia mahdollisuuksia maaseudulle ja varmistamaan alueen kehittymisen kestävä elintarvikekeskittymänä myös tulevaisuudessa.”

” **Yhteisöllisyyden lisääminen** ja ihmisten aktivoiminen. (...) Koko kylän yhteinen ja ainut kokoontumispaikka.”

” **Henkilöjohtamisen osaaminen** on lisääntynyt, tuotannon tehokkuus on parantunut.”

” **Eri toimijoiden** välinen yhteistyö on lisääntynyt paikallisella ja kansainvälisellä tasolla. Vaikka vaikutukset ovat konkreettisempia myöhemmässä vaiheessa, jo nyt on huomattavissa mahdollisia uusia kehittämisideoita, joita eri toimijoille on syntynyt kansainvälisten toimijoiden malleja seuraamalla.”

” **Merkittävin vaikutus** lienee yhteisen teeman löytyminen alueelliseen kehittämiseen ja sitä kautta alueen asukkaille uskon luominen valoisaan tulevaisuuteen.”

” **Yhdessä toimimista** ja sitoutumista yhteiseen hyvään. Yhteisiä tapaamisia viikoittain.”

” **Hanke on** oman vetovoimaisen alansa kärkisaavutus Suomessa. Se luo ratkaisevaa viihtyvyyttä alueelle ja lisää osaltaan alueen vetovoimaisuutta.”

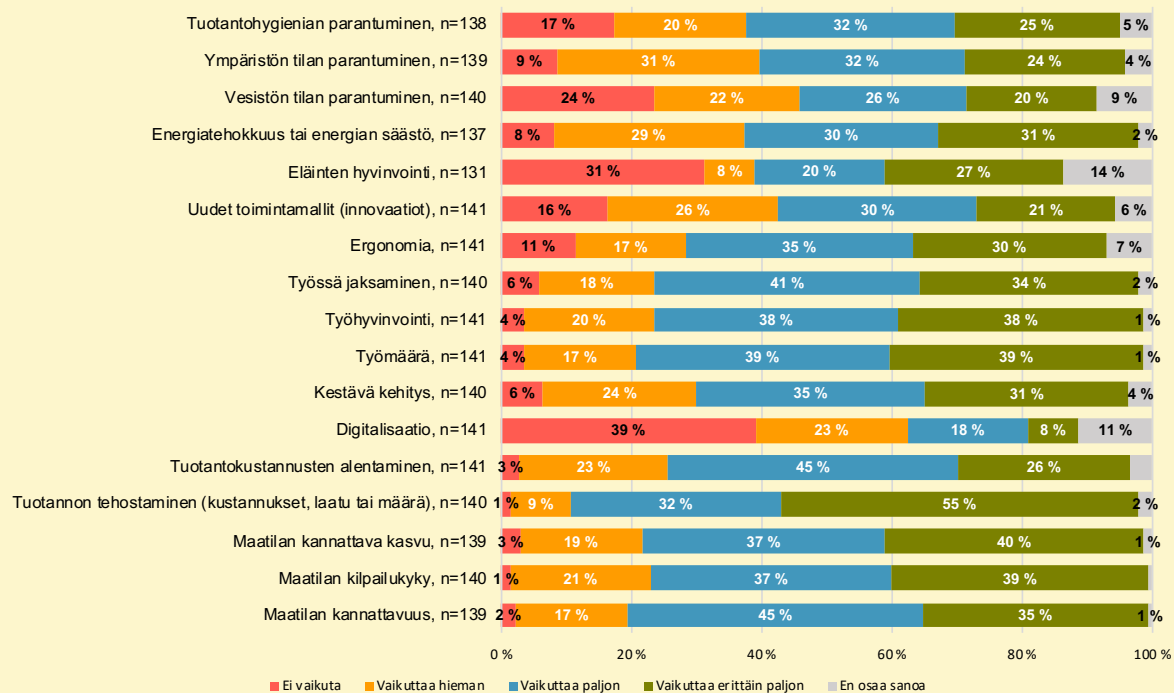
” **Hanke lisäsi** kylän viihtyvyyttä lapsiperheille.”

” **Hankkeeseen osallistuvat** kokivat osaamisensa lisääntyneen ja voimaantuivat luodun verkoston avulla.”

” **Talkoohenki on** ollut se tekijä, jolla työt ovat sujuneet vaikeuksista. Olemme myös saaneet mukaan uusia kotiseututyöstä kiinnostuneita henkilöitä. Hankkeen vaikutus on selvästi piristävä ja tarpeellinen Soinin kunnan matkailun puolesta.”

MAATILAINVESTOINNIT

ARVIOI INVESTOINTITUKIEN VAIKUTTAVUUTTA SEURAAVIEN ASIOIDEN KANNALTA

MAATILAINVESTOINTITUKI HELPOTTI INVESTOINTI-PÄÄTÖKSEN TEKEMISTÄ

Maatilojen saama tuki on kannustanut investoimaan uusiin koneisiin ja tuotantotiloihin ja korjaamaan käytännön ongelmia tuotannossa tai muussa toiminnassa. Vastajien mukaan jatkotoimenpiteisiin ryhdyttiin tuen avulla ripeämmin ja niiden sisältö pystyttiin määrittelemään tarkemmin. Vain yksi kymmenestä vastaajasta olisi toteuttanut investoinnin tai kehittämistoimenpiteen ilman tukea. Noin 3/10 vastaajasta olisi toteuttanut investoinnin nykyistä suppeammin, pidemmällä aikataululla tai vaatimattomammin tavoittein.

MILLAISIIIN JATKOTOIMENPITEISIIN RYHDYIT INVESTOINTITUKIEN SEURAUKSENA/KANNUSTAMANA?

Voit valita useamman vaihtoehdon
n=200

KYMMENEN KERTOMUSTA MAATILOILTA – INNOSTUSTA INVESTOINNEISTA

” **Investointituki antaa** uskoa tulevaisuuteen.”

” **Tuki antoi** rohkeutta investoida ja vaikutti omaan päätökseen merkittävästi. Innosti uudistuksiin.”

” **Investointituella oli** ratkaiseva vaikutus tilan kehittämiseen ja kehitykseen. Ilman tukea investointi ei olisi toteutunut.”

” **Tuki auttoi** ja rohkaisi tekemään lohkojen yhdistämisen, ojien tukkimisen ja vesitalouden parantamisen. Näillä toimenpiteillä viljelyn tehokkuutta ja kannattavuutta pystyttiin parantamaan pitkällä tähtäimellä merkittävästi.”

” **Satotason nousu** näkyi välittömästi jo ensimmäisenä viljelyvuonna. Tulevana kesänä viimeisten pellon muotojen tasausten jälkeen päästään nauttimaan selkeästä työmenekin vähenemisestä.”

” **Työmäärän kasvu** yllätti, koska tuotanto kasvoi aika reippaasti enemmän kuin oli odotettu. Sen takia myös tarvittava työntekijämäärä on kasvanut toistaiseksi enemmän.”

” **Työolosuhteet paranivat** huomattavasti lajittelun siirtyessä pellolta varastotiloihin. Laatu, nopeus ja tehokkuus nousivat suuresti.”

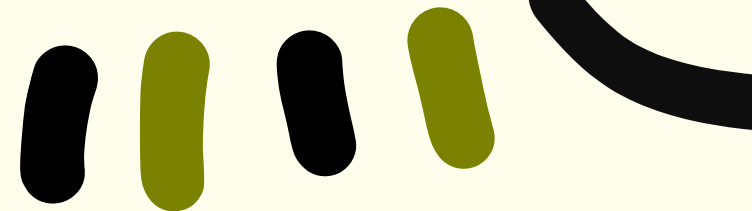
” **Yllätyin, kuinka** helppo syksy oli verraten vanhaan kuivaajaan.”

” **Pystyimme kasvattamaan** tuotantoa ja parantamaan eläinten olosuhteita ja hyvinvointia.”

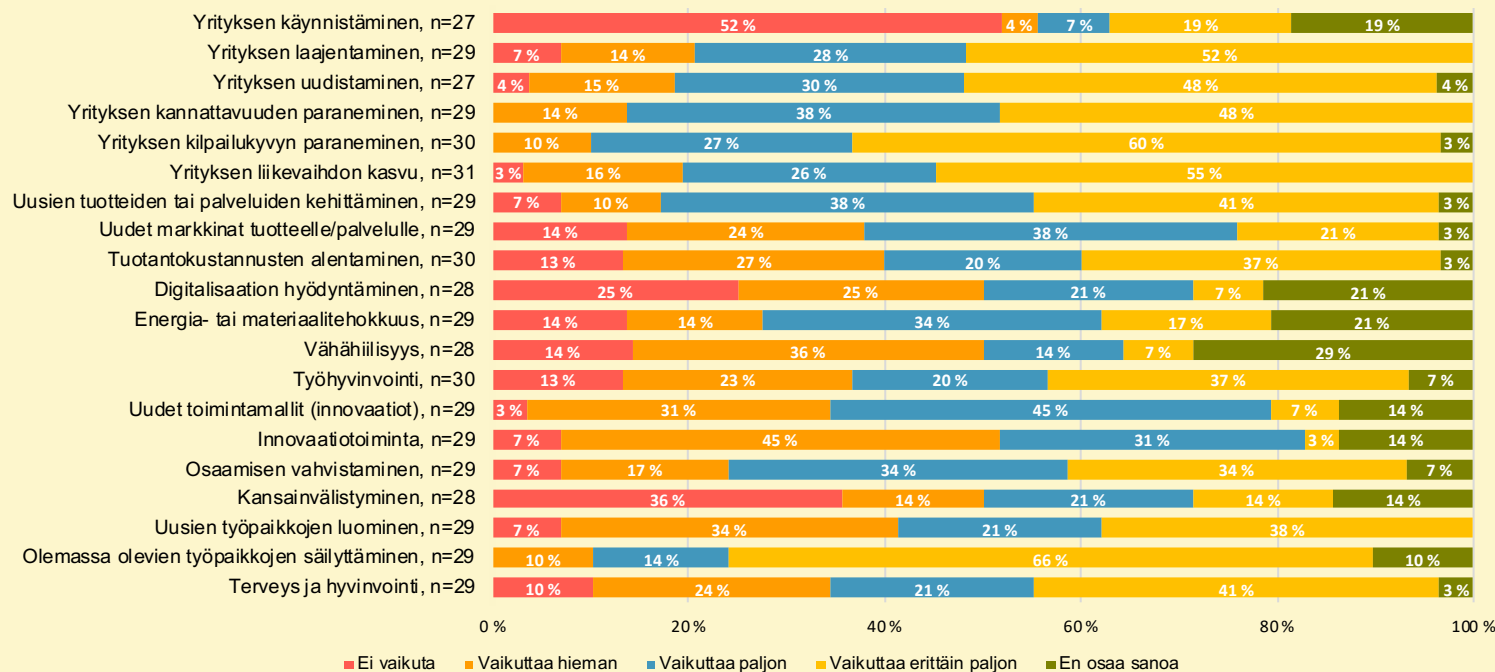
” **Pystymme kehittämään** tilaa ympäristön ja eläinten hyvinvoinnin kannalta mahdollisimman hyvin jatkossa. Pystymme myös turvaamaan työpaikat.”

” **Kuivauslämmön tuottaminen** paikallisella bioenergialla, polttoöljyn sijasta, tuottaa huomattavia kustannussäästöjä ja on ympäristön kannalta kestävämpi vaihtoehto.”

YRITYSTUET

ARVIOI YRITYSTUEN VAIKUTTAVUUTTA SEURAAVIEN ASIOIDEN KANNALTA

YRITYSTUILLA LISÄÄ KILPAILUKYKYÄ, KANNATTAVUUTTA JA TYÖPAIKKOJA

Yli puolet kyselyyn vastanneista hankkeista sai tukea aineelliseen investointiin, kuten koneeseen, laitteeseen, rakennukseen tai maa-alueeseen. Toiseksi eniten (12 %) tukea oli myönnetty tuotteen,

palvelun tai tuotantomenetelmän kehittämiseen.

Investoineet yritykset kasvoivat investoinnin myötä ja sen vuoksi pystyivät säilyttämään vanhoja ja luomaan uusia työpaikko-

ja. Henkilöstömäärän kasvu oli jopa yllättänyt osan yrittäjistä positiivisesti.

Yli puolet vastaajista kertoo toteuttaneensa jatkotoimenpiteet tuen vaikutuksesta ripeämmin

tai suunniteltua laajemmalla mittakaavalla. Vastaavasti kukaan vastaajista ei olisi lähtenyt toteuttamaan toimenpiteitä ilman rahoitusta.

Kaikki haastatellut yritykset suosittelisivat investointihankkeeseen osallistumista muille yrittäjille.

KYMMENEN KERTOMUSTA YRITYSTUISTA – YLLÄTYKSIÄ JA RISKINOTTOA

” **Tuki mahdollisti** hankinnan, jolla tuotannon tehokkuutta ja pullonkaulaa saatiin avattua. Toiminta tehostuu, nykyaikaistuu ja mahdollistaa kasvua.”

” **Investointien tuoma** kasvu ja kehitys on ollut yllättävän voimakas ja vaikutukset pitkäkestoisia.”

” **Pystyimme laajentamaan** ja monipuolistamaan tuotevalikoimaamme.”

” **Tuki mahdollistaa** ulkomaankaupan lisäämisen.”

” **Voitiin tuen** avulla ottaa riskiä ja hankkia uuteen teknologiaan perustuva tuotantolinja. Jälkeenpäin on todettu, että riski kannatti.”

” **Saimme uuden** ison yllättävän asiakkaan. Liikevaihto kasvoi 80 %.”

” **Nollasta aloitettiin** ja yritys alkoi kasvamaan, nyt on 15 työntekijää.”

” **Tuki on** mahdollistanut kasvun ja tehostumisen ja rekrytoinnit. Tehokkuus on kovaa valuuttaa.”

” **Investoinnit lisäävät** investointeja, tarvitaan taas lisää tilaa, kun toiminta laajenee.”

” **Verkostoituminen ja** muiden yrittäjien kokemukset ovat tärkeitä.”

5 YLEISHYÖDYLLISILLÄ INVESTOINNEILLA LISÄTÄÄN MAASEUDUN ASUKKAIDEN HYVINVOINTIA JA ALUEELLISTA VETOVOIMAA

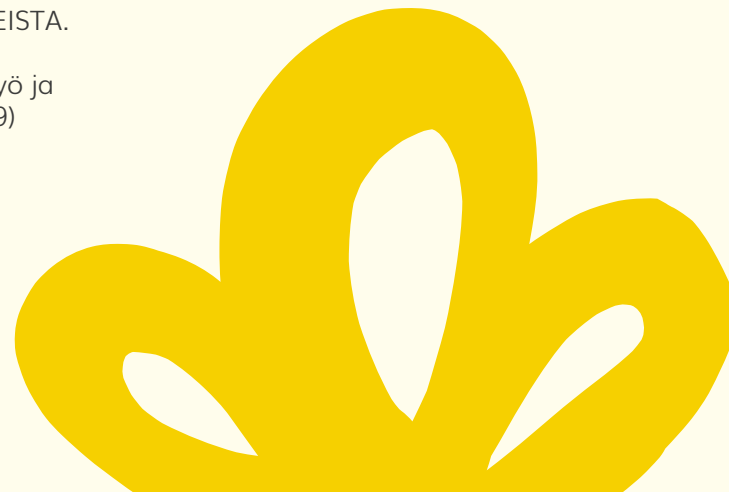
Yleishyödyllisillä investoinneilla saadaan aikaan paljon hyvää ja niillä on monia yhteisiä vaikutuksia mm: tiloja ja alueita harrastuksille, kokoontumisille ja monen tyyppisille tilaisuuksille, yhteisöllisyyden ja me-hengen lisääntyminen, ihmisten hyvinvoinnin ja terveyden lisääntyminen, yhteistyön ja verkostoitumisen lisääntyminen, yhteisön ja alueen virkistyminen ja toiminnan jatkuminen ja mahdollisesti uusien hankeideoiden syntyminen. Hanke voi olla myös alkusysäys jollekin suuremmalle!

ESIMERKKEJÄ ETELÄ-POHJANMAAN YLEISHYÖDYLLISISTÄ INVESTOINTIHANKKEISTA.

(lähde: Paula Nelimarkan opinnäytetyö ja hanketoimijoiden haastattelut 4/2019)

Seinäjoen Monitoimihalli Oy perustettiin, kun kolme urheiluseuraa (Seinäjoen Sisu, Seinäjoen Seudun Urheilijat ja Seinäjoki Crocodiles) yhdistivät voimansa ja toteuttivat hankkeina monitoimihallin rakentamisen, kaluston hankinnan sekä lämmitysmuodon muutoksen. Hankkeet olivat alkusysäys Bullerintien liikunta-alueen kehittymiselle ja harrastusmahdollisuuksien lisääntymiselle ja vuoroja löytyy monipuoliseen toimintaan kaikenikäisille edistäen liikkumista ja hyvinvointia. Lämmitysmuodon muutos loi säästjä ja edistää ekologisuutta.

"paras mittari on se tunne ja ilme!"

Lakeuden Elämysliikunta ry on kehittänyt Jouppilanvuoren ja Kyrkösjärven reitistöaluetta sekä hankkein että omin toimin. Hankkeena toteutetaan Jouppilanvuoren Elämysportaat sekä aiempia hankkeita on ollut mm. Luontotalo Kämpälä, sen sisustus ja grillikota. Kämpälä toimii reitistön lähtö- ja informaatiopaikkana ja sitä myös vuokrataan erilaisiin tilaisuuksiin. Idearikas yhdistys edistää toimillaan elämyksiä ja esteettömyyttä sekä korostaa luonnon tärkeyttä. Tietämystä ja kokemusta jaetaan aktiivisesti eteenpäin.

”esteettömyys oli alusta lähtien se ykkösasia ja sitten tuli mieleen että elämyksiä pitää ihmisten saada, se oli toinen joka on nyt tähän asti kulkenu mukana”

Ylistaron Kainaston Nuorisoseura ry on toteuttanut hankkeilla mm. kesäteatterin ja sen katsomon katoksen, ympäristön kehittämisen sekä nuorisoseurantalon peruskorjauksen. Kesäteatteri tarjoaa kulttuurielämyksiä laajallekin alueelle ja peruskorjattu nuorisoseurantalo tarjoaa hienon kokoon-tumis-, koulutus- ja juhlapaikan ympäristöineen. Hankkeilla on mahdollistettu mm. vanhan seurantalons pelastaminen, seuran toiminnan aktivoituminen, kylän vireyden ja harrastajien lisääntyminen.

”tarve oli selkeä, pitää pelastaa tämä paikka ja toiminta, kyse oli vain siitä että pitää uskaltaa lähteä liikkeelle”

Asemanseudun kehittämisyhdistys ry on toteuttanut hankkeilla mm. monitoimihallin ja kylätalon sekä kunnostanut liikuntaradan. Pieni yhdistys aktivoitui ja loi rohkeasti matolan kynnyksen lähiliikuntapaikan, jolle löytyy monipuolista käyttöä laajemminkin lisäten yhteistyötä myös kylien kesken. Halli mahdollistaa myös esim. liikunta-alan yrittäjille toiminta-alustan, josta hyötyvät kaikki. Kylätalo mahdollistaa esim. kylän tilaisuuksien ja kerhojen pitämisen. Liikuntarata lisää myös luonnossa liikkumista ja hyvinvointia.

”mutta kyllä kiitos kuuluu top kymppin talkooväelle että se on se ydin joka on koko ajan tekemisissä ja sitten tuloo tuki lisääkin väkeä jos on joku hektinen vaihe jossakin asiassa, uskomattomia tuntimääriä”

Kitinojan kyläseura ry on toteuttanut hankkeilla mm. kylätalon/liikuntasalin, urheilukentän laajennuksen, valokuituverkon, elämysreitistön ylläpidon ja entisen koulurakennuksen lämmitysmuodon muutoksen. Kylätalo/liikuntasali ja kunnostettu kenttä mahdollistivat kylälle mm. vahvan pesäpalloharrastuksen, joka johti tytöt Superpesis-tasolle saakka. Kolmen kylän yhteinen valokuituverkko edesauttaa mm. yrittämistä ja osaamista kylällä. Moottorikelkalla pidetään kylän latureitti kunnossa, mikä lisää kyläläis-

ten liikkumista. Lämmitysmuodon muutos toi säästöjä ja edistää ekologisuutta.

”se on hyvä mittari, vaikka sieltä on koulukin lopetettu, niin silti sinne rakennetaan, se on elinvoimainen kylä ja nämä kaikki (hankkeet) edesauttaa sitä”

Jalasjärven Jalas ry ja Kurikan kaupunki ovat yhteistyössä toteuttaneet hankkeena Kiuaskalliolle asfaltoidun kunto/rullahiihtoradan sekä Jalasjärven Jalas toteutti aiemmin hankkeena huoltorakennuksen kahvioineen ja pukutiloineen. Hankkeilla on kehitetty Kiuaskallion monipuolista ja kaikenikäisille soveltuvaa liikunta-aluetta ja mahdollistettu myös laskettelutoiminnan jatkuminen. Asfaltoitu rata mahdollistaa monipuolisen liikkumisen huomioiden myös esteettömyyden.

”no se liikuttaa vauvasta vaariin ja jos ajatellaan että täällä (rinteessä) on kaks-kolmevuotiaat melkeen laskettelemassa, sitten kun mennään tuonne (radalle) päin niin siellä on ysikymppiset hiihtämäs ja sitte vielä rullatuolit ja kaikki sellaset erityisryhmät kesällä varsinkin, ja paljon tää merkitsee nuorille, tosi paljon”

Jalasjärven Moottorikerho ry on toteuttanut hankkeina kahdessa vaiheessa Murtoharjun radan rakentamisen ja sen kehittämisen harjoitusradasta kilpailukeskukseksi. Hankkeet ovat mahdollistaneet rataharrastuksen lisäksi kilpailujen järjestämisen jopa kansainvälisellä tasolla, lisäten myös alueen palvelujen käyttöä mm. majoituksen ja ruokapaikojen osalta ja tuoden vireyttä sekä alueelle että yhdistyksen toimintaan. Myös lapsille järjestetyt kerhot mikroautoilla ovat saaneet valtavan suosion.

"tämä oli kyllä me-henkien kuningas, äijät otti tämän heti omakseen"

Jalasjärven Sos.-Dem. Työväenyhdistys ry on toteuttanut hankkeina Jalasrannan kunnostuksen ja lämmitysjärjestelmän uusimisen. Vanhan hienon rakennuksen kunnostus mahdollisti monipuolisen aktiivisen toiminnan jatkumisen, esim. suositut yli 30 v. jatkuneet bingoillat sekä vuokraustoiminnan esim. juhlat, huutokaupat ja nuortenkin tilaisuudet. Uusi ekologinen lämmitysmuoto toi säästöjä ja tasasi lämpöä.

"Tämäkin rakennus, alkuperäinen, tää on 1906 vuodelta, elikkä tää on niin vanha ja täällä on tehty niitä pikkuremonttia pitkän ajan sisällä ja tää on kesälato ollut ensiksi. Nyt täällä käy 10000-12000 ihmistä vuodessa"

Ilmajoen Moottoripyöräilijät ry on toteuttanut hankkeina Nuijaladon ja sen pihan pykäyksen sekä Motocross-radan kunnostuksen. Nuijalato on "yhdistysten talo", joka oli ratkaisu usean yhdistyksen toimitilojen puuttumisen ongelmaan. Talo tarjoaa moottoripyöräilijöiden oman toiminnan lisäksi vuokratiloja myös muille yhdistyksille sekä käyttöä riittää myös kokoontumis-, koulutus- ja juhlapaikkana. Radan kunnostuksella mahdollistettiin rataharrastus ja lisättiin sen turvallisuutta.

"kyllä kun sitä miettii vuositasona kuinka paljon siellä on kävijöitä, niin se nousee se vaikuttavuus, jos sitä niinku sillai mittaa, niin se nousee jopa tuhansiin ihmisiin joihinka se jollain tapaa vaikuttaa"

Voimistelu- ja Urheiluseura Huussin Kisailijat ry on toteuttanut hankkeina kahdessa vaiheessa Huussin Urheilutalon kunnostamisen, joissa on myös liitytty kunnalliseen jätevesiviemäriin ja uusittu lämmitysjärjestelmä sekä päällystetty pihaa. Hankkeella on saatu vanha hieno rakennus kuntoon ja mahdollistettu monipuolinen aktiivinen toiminta. Talon tapahtumiin sisältyy esim. tanssiryhmiä, liikuntaryhmiä ja vuokrauksia esim. erilaisiin juhliin. Lämmitysjärjestelmä muutettiin ekologisemmaksi tuoden säästöjä sekä pihan asfaltointi teki paikan myös osaltaan viihtyisämmäksi ja siistimmäksi.

"nämä hankkeet on parantanu talon käytettävyyttä ja kustannuksia laskenu sen energiankulutuksen myötä"

6 HANKETARINAT

TARINAT KEHITTÄMISHANKKEISTA

Harrastuksilla hyvinvointia

"Hanke on lisännyt harrastamisen mahdollisuuksia lapsilla ja nuorilla."

"Hankkeen myötä saatiin kylän lapsiperheille kovasti toivottua lisääktiviteettiä."

"Harrastuneisuus säilyi ikäryhmällä, jotka aiemmin ovat jättäytyneet pois harrastuksesta. Välineistön avulla harrastukseen saatiin luotua sopivaa haastetta ja mielekkyyttä sekä monipuolisuutta."

"Jouppilanvuoren elämysportaat hanke lisää huomattavasti ihmisten liikkuvuutta ja mielenkiintoa liikkumiseen. Portaiden rakenne kaiteineen, valoineen ja sopivine askelkorkeuksineen mahdollistavat kaikenikäisten liikkumisen portaissa. Levähdyspaikat ja kaiteet auttavat ikäihmisiä selviytymään liikkumisessa. Elämysportaat kehittävät fyysistä kuntoa ja tasapainoa, unohtamatta sosiaalista kanssakäymistä porukassa liikkumisessa. Levähdyspaikat tehdään viihtyisiksi, joten välillä voi vaikka pitää kahvi- ja rupatteluhetken liikunnan lomassa."

"Hanke tuottaa kulkijoille henkistä, sosiaalista ja fyysistä pääomaa."

Lisää kehitystä ja kannattavuutta

"Maidontuotanto on merkittävin maatalouden tuotantosuunta, myös Etelä-Pohjanmaalla. Tiloilla on selkeä tarve parantaa kokonaisvaltaista johtamista. Siihen tarvitaan "työkaluja"-joita ei ole aiemmin ollut. Hanke vastaa tähän haasteeseen. Kokonaisvaltaisella johtamisella parannetaan tuottavuutta ja luodaan edellytyksiä parantaa kannattavuutta."

"Kehittämishanke on vaikuttanut 50:n yrityksen toimintaan, joista suuri osa on lähtenyt toteuttamaan erilaisia kehittämistoimia; mm. käynnistämään yrityksen hallitus- tai advisory board -toimintaa. Yrityksiin on välitetty lukuisa määrä asiantuntijoita tätä kautta."

"Maatilyrittäjien johtamiskäytännöt ovat saaneet uutta sisältöä. Maatilyrittäjät ovat saaneet osaavaa sparrausta ja ulkopuolista näkemystä omaan toimintaansa sekä uusia näkökulmia tuotantonsa ajatteluun ja mieltämiseen. Hanke on edistänyt toimialojen välistä yhteistyötä tuomalla maatalouden ulkopuolisia osajia osaksi maatilojen arkea."

"Hanke on rohkaissut yrityksiä kokeilemaan uusia markkinoinnin ja myynnin keinoja ja siten kasvattanut kilpailukykyä."

"Hanke on luonut positiivista mielikuvaa maaseudun mahdollisuuksista."

"Asukkaiden hyvinvointi paranee välillisesti menestyvien, kehittyvien ja kasvavien yritysten vanavedessä."

"Hanke on monipuolistanut ja syventänyt yritysten matkailullista tarjontaa. Lisääntyneen mielenkiinnon myötä on ollut tarvetta lisätä työvoimaa tai pyrkiä säilyttämään nykyiset työpaikat. Yhteisen brändin luomisen kautta on saatu kilpailukykyä nostettua ja verkottumisesta on tullut jokapäiväistä."

Oppia ja oivalluksia

"Maatalousyrittäjiä on koulutettu uuden teknologian käyttäjinä ja sitä kautta vahvistettu heidän osaamistaan. Erityisesti koulutuksiin osallistuneilla yrittäjillä on tullut lisää varmuutta teknologian käyttöön joka osaltaan antaa varmuutta investointeihin."

"Uudenlaisilla työtavoilla ja tiedonvälityksen keinoilla parannettiin maitoilojen tuottavuutta ja tehokkuutta sekä lisättiin eläinten hyvinvointia ja tautisuojausta. Tiedotuksessa panostettiin videoihin, joita on katsottu tuhansia kertoja. Tilaisuuksiin osallistui runsaasti kohderyhmää ja heidän palautteensa oli hyvää. Yhteydenottoja ja toiveita uusista tiedotustee- moista ja tapahtumista tuli runsaasti. Kohderyhmät tavoitettiin hyvin. Ohjausryhmä oli innostunut ja aktiivinen. Hankkeessa tuotettiin enemmän tiedotusmateriaalia kuin oli alun perin suunniteltu."

"Hanke on edistänyt sekä kulutusosaamista että metsäluonnon monimuotoisuutta hankealueella. Tuli on kuulunut boreaalisten metsien luontaiseen kehitykseen tuhansia vuosia, mutta nykyisin metsäpalot ovat harvinaisia. Hallituilla kulotuksilla voidaan edistää hyvää metsänhoitoa ja luoda elinympäristöjä paloriippuvaisille lajeille. Kulutus vaatii erityisosaamista ja ammattitaitoa, joita hanke on lisännyt toimialueellaan eri toimenpiteiden avulla."

"Hankkeessa on käytetty uusinta teknologiaa ja sitä kautta alueelle on saatu osaamista ja sen kautta oppimista mm. kouluihin. Verkottumisen myötä digitalisaatio on mahdollistanut kansainvälistymisen."

Kohtaamisia

"Kylän ihmiset ovat kerääntyneet toimimaan yhdessä ja yksinäisyyttä pystytty torjumaan. Uusia ideoita syntyy jatkuvasti."

"Maahanmuuttajien parissa toimivat ovat maaseudulla usein ilman kollegoja. Muodos-

timme näistä osajista paikallisia verkostoja ja lisäksi kansainvälisen verkoston. Osallistujat saivat vertaistukea, uusia ideoita ja vahvistusta omille ajatuksilleen."

"Yhteisöllisyyden lisääntyminen. Talkoiden myötä ihmiset saavat kohtaamispaikan saman asuinpaikan muiden asukkaiden kanssa ja yhdessä tekeminen lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta ja yhteisöllisyyttä."

"Lisännyt kylän tunnettavuutta ja aktiivista otetta yhdessä toimimiseen."

"Kansainvälisyys ja alueella asuvien ulkomaalaistaustaisten ihmisten kotoutuminen edistävät alueen pitovoimaa ja monipuoliset vapaa-ajan mahdollisuudet lisäävät vetovoimaa työllisyyden ja koulutusmahdollisuuksien ohessa."

"Hankeen toiminta perustuu osallistavaan toimintatapaan. Hankkeen tapaamisissa paitsi osallistetaan alueiden omat asukkaat myös etsitään alueiden ylläpitoon ratkaisuja jotka mahdollistavat alueen asukkaiden osallistumisen."

Elinvoimaa luonnosta

"Kirkkotiet-kehittämishanke nostaa esille maakunnallisia ja paikallisia kirkkopolkuja ja pyrkii tuotteistamaan niistä toimivia liikunta- ja pyhiinvaellusreittejä. Vaikutukset ovat siis liikunnan lisäämistä, historian tuntemusta, henkistä ja hengellistä vahvistumista sekä eri ikäkausille ja ryhmille soveltuvia ulkoilupolkuja. Reitit tulevat kävelijöille, pyöräilijöille, veneilijöille, matkailijoille, koululaisille jne. Kirkkotiet-hanke

liittyy yhä kasvavaan luonto, hiljaisuus, pyhiinvaellusajatteluun."

"Maiseman monipuolistuminen. Hankkeen aikana aktivoidaan ihmisiä osallistumaan oman asuinpaikkansa kulttuurimaiseman hoitoon."

"Vesistöjen tilan paraneminen parantaa esimerkiksi luontomatkailumahdollisuuksia."

"Luonto ja kulttuuri painopisteenä lisää viihtyvyyttä ja huomiota elinympäristöön sekä lisää asukkaiden hyvinvointia."

"Hanke keskittyy yhdistysten tarjoamien ulkotilojen toimivuuden ja palvelujen parantamisen suunnitteluun. Suunnitelmien avulla suurin osa yhteistyöyhdistyksistä on lähtenyt toteuttamaan muutostöitä alueellaan, ja tätä kautta maaseudun elinvoima on kasvanut näillä alueilla."

"Elinympäristön laatu paranee maisemaa ja ympäristöä hoitamalla. Hoidettu elinympäristö lisää hyvinvointia ja on houkutteleva."

"Tuotannon tehostaminen johtaa luonnonvarojen ja resurssien parempaan hyödyntämiseen ja vähentää fossiilisten polttoaineiden käyttöä."

"Vaikutukset kestäväan kehitykseen tulevat kohdeyritysten strategisten valintojen kautta. Hallituksiin tulevat asiantuntijat johdattelevat yritykset pohtimaan kestäväan kehityksen teemoja osana strategiaprosesseja."

TARINAT YRITYKSISTÄ

Tuotanto tehostui kapasiteetin lisääntyessä

"Tuki mahdollisti hankinnan, jolla tuotannon tehokkuutta ja pullonkaulaa saatiin avattua."

"Investointien tuoma kasvu ja kehitys on ollut yllättävän voimakas ja vaikutukset pitkäkestoisia."

"Toiminta tehostuu, nykyaikaistuu ja mahdollistaa kasvua."

"Kapasitetti oli aiemmin niin suurella käytöllä, että ei ehditty mihinkään uuteen asiakkaaseen panostamaan."

"Tuki paransi laatua ja nosti kapasiteettia."

"Tuki antoi mahdollisuuden laajentaa investointia. Saimme vietyä myös investoinnin läpi erittäin jouhevasti taloudellisen tuen vuoksi."

Kehitimme uusia tuotteita tai palveluita

"Investointien tuoma kasvu ja kehitys on ollut yllättävän voimakas ja vaikutukset pitkäkestoisia."

"Olen pystynyt tarjoamaan uutta tuotetta olemassa olevan lisäksi. Toimeksiantajat ovat kiinnostuneet uudesta lisätuotteesta, mutta eivät vielä ole tarttuneet siihen."

"Pystyimme laajentamaan ja monipuolistamaan tuotevalikoimaamme."

"Tuen avulla on selkiytetty hankkeen alussa olleita palveluja ja kehitetty uusia. Lisäksi on selkiytetty yrityksen hallintoa."

"Tuen kohteena oleva tuote herätti kiinnostusta ja oli hyvä valtti mediassa."

Nokka kohti ulkomaita

"Tuki mahdollistaa ulkomaankaupan lisäämisen."

"Tuella mahdollistettiin uusien asiakasryhmien saanti mm. leirikoulut, isot ryhmämajoitukset ym. Mahdollistaa myös laajentumisen kv-markkinoille."

Uskalsimme ottaa enemmän riskiä

"Voitiin tuen avulla ottaa riskiä ja hankkia uuteen teknologiaan perustuva tuotantolinja. Jälkeen päin on todettu, että riski kannatti."

"Tuet ovat pienentäneet kynnystä investoida ja kasvattaneet halua ja mahdollisuutta ottaa enemmän riskiä."

Saimme lisää asiakkaita ja kumppaneita

"Myöhemmin otetut kiinnostuneet yhteydenotot uutta tekniikkaa kohtaan ovat tuoneet merkittäviä yhteistyökuvioita sellaisilta toimijoilta, joiden kanssa ei olla aiemmin oltu tekemisissä. Näiden kautta uskotaan saavan yrityksellemme enemmän käyttöastetta, koska investoitua laitosta voidaan käyttää myös käyntikauden ulkopuolella ulkopuolisille toimijoille."

"Saimme uuden ison yllättävän asiakkaan. Liikevaihto kasvoi 80 %."

TARINAT MAATILOILTA

Työ tehostui ja kannattavuus parani

"Satotason nousu näkyi välittömästi jo ensimmäisenä viljelyvuonna. Tulevana kesänä viimeisten pellon muotojen tasausten jälkeen päästään nauttimaan selkeästä työmenekin vähenemisestä."

"Salaojitus kasvatti peltojen satopotentialia ja vaikuttaa varmasti kannattavuuteen."

"Investointituki auttoi ja rohkaisi tekemään lohkojen yhdistämisen, ojien tukkimisen ja vesitalouden parantamisen. Näillä toimenpiteillä viljelyn tehokkuutta ja kannattavuutta pystyttiin parantamaan pitkällä tähtäimellä merkittävästi."

"Jos tukea ei olisi myönnetty ei olisi laajennettu. Investointi auttaa ehkä jatkossa antamaan toimeentulon ja mahdollisuuden tuottaa puhdasta ruokaa suomalaisille."

"Toiminta tehostui ja laatu parani odotuksien mukaisesti."

"Robottien hankkimisen jälkeen tilamme on tuottanut selvästi enemmän maitoa, luultavasti joka päivä samoin tapahtuva lypsy on lisännyt tuotosta."

Emme olisi investoineet ilman tukea

"Tuki oli meille välttämätön. Ilman investointitukia laajennus olisi ollut mahdotonta toteuttaa."

"Investointituella oli ratkaiseva vaikutus tilan kehittämiseen ja kehitykseen. Ilman tukea investointi ei olisi toteutunut."

"Ilman investointitukea maidontuotanto olisi lopetettu, ja ei olisi rakennettu navettaa."

Sain mahdollisuuden jatkaa tilaa

"Ilman investointituen myöntämistä ei uutta navettaa olisi rakennettu enkä sitä myöten olisi todennäköisesti myöskään lähtenyt

jatkamaan kotitilaani maidontuotannon parissa, sillä vanha navetta alkoi käymään pieneksi ja jokseenkin vanhanaikaiseksi."

"Mahdollisti laajentamisinvestoinnin, jolla tila pysyy elinkelpoisena tuottaen tulon yhdelle hengelle."

Kasvu on luonut uusia työpaikkoja

"Investointituki ratkaisi, jatkuuko maatalous pääelinkeinona. Tilalle saatiin omistajat mukaan lukien viisi työpaikkaa. Kehitys jatkuu ja työpaikkoja tulee lisää."

"Bionergian käyttö kuivauksessa työllistää paikallisesti myös muita yrittäjiä."

"Työmäärän kasvu yllätti, koska tuotanto kasvoi aika reippaasti enemmän kuin oli odotettu. Sen takia myös tarvittava työntekijämäärä on kasvanut toistaiseksi enemmän."

"Tilasta on kehittynyt merkittävä yhteistyökumppani parille kymmenelle eri kasvinviljelytilalle lähialueella. Lisäksi muutenkin työllistää merkittävästi."

"Hanke työllisti paikallisia urakoitsijoita."

Työnteko helpottui

"Työolosuhteet paranivat huomattavasti lajittelun siirtyessä pellolta varastotiloihin. Laatu, nopeus ja tehokkuus nousivat suuresti."

"Tuki mahdollisti investoinnin ja tilan kasvun sekä rahtikuivauksen aloittamisen. Helpottaa puintiaikaa, kun ei tarvitse valvoa kaikkia öitä kuivaajaa tarkkaillen."

"Lypsyrobotit navettaan, helpotti kelloaikataulusta, vaikka tekemistä piisaakin."

"Investoimme marjojen tuotantoon kausihuoneissa. Se mahdollistaa suuremmat sadot pinta-alayksikköä kohti, biologisen kasvinsuojelun, sääriskien vähentymisen, automatiikan hyödyntämisen kastelussa ja lannoituksessa. Marjojen kauppakestävyys ja laatu parantuivat. Voimme myös vaihtaa lajikkeita ja kasvilajeja nopeasti markkinatilanteen mukaan. Työntekijät viihtyvät hyvin kausihuoneissa, sillä siellä ei ole sadesäätä, joten työn mielekkyyttä lisääntyy."

"Avomaatuotantoon verrattuna tuotantokustannus kasvaa, mutta kokonaisuudessaan

kausihuoneet tuovat tekemiseen mielenkiintoa ja uusia mahdollisuuksia."

"Työmäärä väheni ja työ keveni."

"Kuivaamoinvestointi helpotti ja nopeutti syksyn puunteja. Lämpökeskus saatiin hyödynnettyä viljankuivaamoon ja talvisin sikalassa oli huomattavasti parempi ilma, koska uusi keskus oli tehokkaampi."

"Meijeri sai lisää erikoistuotetta, kutunmaitoa, jolla on kova tarve. Niin tilaan kuin meijeriin työllistävä vaikutus."

"Yllätyin, kuinka helppo syksy oli verraten vanhaan kuivaajaan."

Tilan talous pysyy vakaampana

"Tuotettavalle sadolle tulee vähemmän hankanjalkia, ja näin ollen kate on parempi."

"Investointitaakka helpottuu, rakentamisvuosina maksuliikenne pysyy siedettävänä."

"Investointituki tasasi tilamme taloutta. Tärkeä investointi, joka vaatii paljon pääomaa, mutta parantaa tulosta pitkällä ajalla merkittävästi."

Meillä asuu terveitä eläimiä

"Pystyimme kasvattamaan tuotantoa ja parantamaan eläinten olosuhteita ja hyvinvointia."

"Investointina oli lämpökeskus. Sen välittömät vaikutukset tulevat esiin eläinten kasvatusolojen lämpötilan pysymisenä oikeana, mikä on suoraan kytköksissä eläinten terveyteen ja hyvinvointiin. Tuki tuli todella tarpeeseen, koska investointi oli välttämätön eläinten pidon kannalta."

"Pystymme kehittämään tilaa ympäristön ja eläinten hyvinvoinnin kannalta mahdollisimman hyvin jatkossa. Pystymme myös turvaamaan työpaikat."

"Tautiriski vähenee, kun maa-ainesta ei tule traktorin ja apevaunun pyörissä navettaan."

"Eläinten hyvinvointi ja ympäristön tila parantivat investoinnin myötä. Lannan jäähdytys säästää lisäksi energiaa."

"Tuki avasi mahdollisuuksia eläinten hyvinvoinnin kehittämiseen; kameravalvonta poikimisiin, hyvinvointituen tilavaatimukset ym."

Uskomme tulevaisuuteen ja voimme hyvin

"Tuli hyvä mieli."

"Investointituki antaa uskoa tulevaisuuteen. Pystyy lisäämään pinta-alaa, kun on enemmän aikaa hoitaa enemmän."

"Mieliala kohosi, usko tulevaisuuteen parani."

"Henkinen stressi väheni, kun tietää että on kaksi lohkoa, jossa on hyvät uudet ojitukset."

Se taas mahdollistaa toiminnan huonommiesakin olosuhteissa pelloilla."

Päätöksenteko helpottui

"Tuki antoi rohkeutta investoida ja vaikutti omaan päätökseen merkittävästi. Innosti uudistuksiin."

"Tuella oli suuri merkitys päätöksentekoon – investoidaanko vai ei."

"Tuen avulla vaihdoimme tuotantosuuntaa. Tuki oli ratkaiseva hankkeen käynnistämiseen ja mahdollisti yleensäkin investointiin ryhtymisen."

Vaikutamme ympäristöön

"Kuivauslämmön tuottaminen paikallisella bioenergialla, polttoöljyn sijasta, tuottaa huomattavia kustannussäästöjä ja on ympäristön kannalta kestävämpi vaihtoehto."

"Ekologinen viljankuivaamo sekä loistava logistiikka tukee ruuhkahuippuja."

Maan kasvukunto & vesitalous

"Peltolohkon vesitalous parani, sekä pellon viljely nopeutui ja helpottui."

"Salaojitus parantaa tilan toimintaedellytyksiä ja muodostaa pohjan viljelysmaan kunnan parantamiselle. Salaojitus parantaa mahdollisuuksia tuottaa erikoiskasveja sekä syyskylvöisiä viljoja. Salaojitus lisää myytävää satoa."

#hankevaikuttaa
#mahtisatoa